

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PETO ODJELJENJE

PREDMET SINIŠTAJ protiv CRNE GORE

(Predstavka br. 31529/15)

PRESUDA

STRAZBUR

23. septembar 2021. godine

Ova presuda je pravosnažna ali može biti predmet redakcijske izmjene.

U predmetu Siništaj protiv Crne Gore,

Evropski sud za ljudska prava (Peto odjeljenje), na zasjedanju Komiteta u sastavu:

Martiņš Mits, *predsjednik*,
Jovan Ilievski,
Ivana Jelić, *sudije*,

i Martina Keller, *zamjenik registrara Odjeljenja*,
razmatrajući:

predstavku (br. 31529/15) koju je protiv Crne Gore Sudu podnio, na osnovu člana 34 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: „Konvencija”), crnogorski državljanin, g-din Anton Siništaj (u daljem tekstu „podnosilac predstavke“), 18. juna 2015. godine;

odluku da se Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: „Vlada”) obavijesti o pritužbama u vezi sa dužinom trajanja postupka pred Ustavnim sudom i da ostatak predstavke proglaši neprihvatljivim;

izjašnjenja stranaka;

odluku da odbaci prigovor Vlade na ispitivanje predstavke od strane Komiteta;

Nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost, održanoj 2. septembra 2021. godine,

donosi sljedeću presudu, koja je usvojena tog dana:

UVOD

1. Konkretna predmet se odnosi na dužinu trajanja postupka pred Ustavnim sudom Crne Gore, u smislu člana 6 stav 1 Konvencije.

ČINJENICE

2. Podnosilac predstavke je rođen 1959. godine i živi u Tuzima. U postupku pred Sudom ga je zastupao g-din Prelević, advokat iz Podgorice.

3. Vladu Crne Gore je zastupala njena zastupnica, g-đa V. Pavličić.

4. Činjenice ovog predmeta, kako su ih podnijele stranke, mogu se rezimirati kako slijedi.

5. Dana 5. avgusta 2008. godine, nakon što je podignuta optužnica 7. decembra 2006. godine, Viši sud u Podgorici je oglosio podnosioca predstavke krivim zbog udruživanja radi protivustavne djelatnosti i pripremanja djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Crne Gore i osudio ga na kaznu zatvora od 6 (šest) godina. Navedena presuda je potvrđena od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda 18. juna 2009. godine i 25. decembra 2009. godine. Postupak je obuhvatao još šesnaest optuženih.

6. Dana 26. marta 2010. godine podnosilac predstavke i još jedan optuženi su podnijeli ustavnu žalbu, žaleći se na povredu presumpcije nevinosti, prava na odbranu i nepovredivosti doma, i na činjenicu da su osuđeni na osnovu

nezakonito pribavljenih dokaza. Dana 28. aprila 2011. godine je podnio urgenciju Ustavnom sudu da donese odluku u odnosu na njegovu žalbu.

7. Dana 5. aprila 2013. godine Ustavni sud nije usvojio nacrt presude koji je pripremio sudija izvjestilac koji je bio na funkciji u tom periodu. Dana 8. avgusta 2013. godine taj sudija je preminuo, a predmet je dodijeljen drugom sudiji.

8. Dana 27. decembra 2013. godine Skupština je izabrala sedam novih sudija Ustavnog suda.

9. Dana 23. jula 2014. godine Ustavni sud je odbio ustavnu žalbu podnosioca predstavke. Ova odluka je uručena advokatu podnosioca predstavke 18. decembra 2014. godine.

RELEVANTNI PRAVNI OKVIR

10. Zakonom o Ustavnom sudu Crne gore iz 2008. godine (objavljenom u „Sl.listu CG“ br.64/08) predviđeno je, *inter alia*, da se ustavna žalba može podnijeti protiv pojedinačne odluke nakon iscrpljivanja svih drugih djelotvornih domaćih pravnih sredstava. Ukoliko Ustavni sud utvrdi povredu ljudskih prava ili sloboda, ukinuće spornu odluku u potpunosti ili djelimično, i naložiti da se predmet vrati na ponovno odlučivanje organu koji je donio ukinutu odluku. Ovaj Zakon je stupio na snagu u novembru 2008. godine.

11. Amandmani na Ustav Crne Gore (objavljeni u „Sl. listu CG“ br. 38/13) su stupili na snagu 31. jula 2013. godine. Odnose se, *inter alia*, na sastav Ustavnog suda i izbor, trajanje mandata i razrješenje sudija i predsjednika.

12. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Ustavnom sudu (objavljen u „Sl. listu CG“, br. 46/13) stupio je na snagu 10. oktobra 2013. godine. Njime je predviđeno, *inter alia*, da: (a) o svakoj ustavnoj žalbi koja je bila u radu u tom periodu treba odlučivati u skladu sa donijetim izmjenama; (b) predsjednik i sudije Ustavnog suda će nastaviti sa radom do izbora novih sudija; (c) Poslovnik Ustavnog suda će se uskladiti sa Izmjenama u roku od trideset dana; i (d) Ustavni sud mora donijeti odluku u roku od osamnaest mjeseci od dana pokretanja postupka pred tim sudom.

13. Zakon o Ustavnom sudu Crne Gore (objavljen u „Sl. listu CG“, br. 11/15) stupio je na snagu 20. marta 2015. godine, čime je stavljen van snage Zakon o Ustavnom sudu iz 2008. godine. Njime je predviđeno, *inter alia*, da se ustavna žalba može podnijeti protiv pojedinačne odluke, radnje ili propusta nakon što su iscrpljena sva ostala djelotvorna domaća pravna sredstva. Takođe je predviđeno da, u određenim situacijama, podnosiocu ustavne žalbe može biti dodijeljena pravična nadoknada, i da sud mora donijeti odluku u roku od osamnaest mjeseci.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 6 STAV 1 KONVENCIJE

14. Podnosilac predstavke se žalio da je dužina trajanja postupka pred Ustavnim sudom bila prekomjerna, odnosno na povredu člana 6 stav 1 Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„Svako, tokom odlučivanja o ... krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na ... raspravu u razumnom roku pred sudom“

A. Prihvatljivost

15. Vlada je tvrdila da je predstavka podnijeta van roka od šest mjeseci. Konkretno, tvrdila je da ustavna žalba nije bila djelotvorni domaći pravni lijek za žalbe u vezi dužine trajanja postupka u relevantnom periodu i da je podnosilac predstavke trebao da podnese predstavku u roku od šest mjeseci od dana kada mu je uručena presuda Vrhovnog suda.

16. Podnosilac predstavke je tvrdio da se njegova ustavna žalba nije odnosila na dužinu trajanja postupka pred redovnim sudovima. Stoga je bilo irelevantno da li je ustavna žalba bila djelotvorni pravni lijek za takvu vrstu žalbe. Stoga, predstavku je podnio u šestomjesečnom vremenskom roku.

17. Relevantni principi u vezi šestomjesečnog roka su dati , na primjer, U presudi *Mocanu i drugi protiv Rumunije* [VV], (br. 10865/09 i 2 druge, stavovi 258-60, ECHR 2014 (izvodi)). Konkretno, pravilo šest mjeseci je nezavisno i treba da se tumači i primjenjuje u odnosu na činjenice svakog pojedinačnog predmeta, kako bi se obezbijedilo djelotvorno sprovođenje prava na pojedinačnu predstavku. Dok je uzimanje u obzir domaćeg prava i prakse značajan aspekt, ipak nije odlučujući prilikom određivanja trenutka od kada teče rok od šest mjeseci (vidjeti *Sabri Güneş protiv Turske* [VV], br. 27396/06, stavovi 52 i 55, 29. jun 2012. godine).

18. Vraćajući se na konkretan predmet, Sud primjećuje da se ustavna žalba podnosioca predstavke nije odnosila na dužinu trajanja postupka pred redovnim sudovima i da je Ustavni sud odlučivao o meritumu. S obzirom na to, Sud smatra da se rok od šest mjeseci treba računati od dana donošenja odluke Ustavnog suda (vidjeti *Siništaj i drugi protiv Crne Gore*, br. 1451/10 i 2 druge, stav 130, 24. novembar 2015. godine). Predmetna odluka, donijeta 23. jula 2014. godine, uručena je podnosiocu predstavke 18. decembra 2014. godine, dok je predstavka podnijeta 18. juna 2015. godine, dakle, u roku od šest mjeseci. Stoga, prigovor Vlade u ovom smislu mora biti odbijen.

19. Sud primjećuje da pritužba nije očigledno neosnovana ni neprihvatljiva po bilo kom drugom osnovu navedenom u članu 35 Konvencije. Stoga, mora biti proglašena prihvatljivom.

B. Osnovanost

1. Podnesci stranaka

20. Podnosilac predstavke je potvrdio svoju pritužbu. Tvrdio je da zakonodavne izmjene iz 2013. godine ne mogu i ne smiju imati uticaja na postupke koji su bili u toku, niti smrt jednog sudije može opravdati prekomjernu dužinu trajanja ovih postupaka.

21. Vlada je priznala da je postupak pred Ustavnim sudom trajao više od četiri godine, ali je tvrdila da je ovo trajanje postupka bilo opravdano u ovim okolnostima. Konkretno, predmet je bio osjetljiv i složen, pokretao je pitanja na osnovu nekoliko članova Konvencije. Odluka u ovom predmetu nije donijeta u aprilu 2013. godine upravo zbog složenosti predmeta (vidjeti stav 7 gore). Ubrzo zatim, predmet je morao da bude dodijeljen drugom sudiji zbog smrti prethodnog sudije izvjestioca (vidjeti stav 7 gore). Sud je sproveo brojne procesne radnje, konkretno pribavljanje spisa predmeta od relevantnog suda. Uz to, postojao je i znatan broj značajnih ustavnih i zakonodavnih izmjena i sedam novih sudija je izabrano za sudije Ustavnog suda tokom 2013. godine (vidjeti stavove 11-12 i 8 gore, tim redom). Svi gore navedeni događaji su morali nužno uticati na dužinu trajanja postupka, koja, stoga, nije bila nerazumna ni prekomjerna. Ipak, stari predmeti koji su bili u radu pred Ustavnim sudom, uključujući predmet podnosioca predstavke, ocijenjeni su kao prioritetni, što je za rezultat imalo da odluka u njegovom predmetu bude donijeta u julu 2014. godine. Konačno, tek od oktobra 2013. godine je zakonom bio predviđen osamnaestomjesečni rok za postupke pred Ustavnim sudom, računajući od tog datuma.

2. Ocjena Suda

(a) Primjenjivost člana 6 stav 1

22. Na početku, Sud je pozvan da odredi da li se član 6 stav 1 primjenjuje na krivični aspekt postupaka pred Ustavnim sudom.

23. Sud ponavlja da relevantni test za određivanje da li se postupci pred Ustavnim sudom mogu razmatrati prilikom procjene razumnosti dužine trajanja postupka jeste da li rezultat postupka pred Ustavnim sudom može da utiče na ishod spora pred redovnim sudovima. Iz toga slijedi da postupci pred Ustavnim sudom u suštini potpadaju pod opseg člana 6 stav 1 Konvencije (vidjeti *Gast i Popp protiv Njemačke*, br. 29357/95, stav 64, ECHR 2000-II, i izvori tamo citirani).

24. Vraćajući se na konkretan predmet, Sud primjećuje da se, u slučaju pozitivnog ishoda ustavne žalbe, Ustavni sud Crne Gore nije ograničio na identifikovanje odredbe koja je bila prekršena; takođe bi poništio spornu

odluku i vratio predmet nadležnom sudu na ponovno odlučivanje (vidjeti stav 10 gore). Dakle, posljedice postupka su mogle biti odlučujuće za osuđena lica. Pod ovim okolnostima, član 6 stav 1 je primjenjiv na konkretan predmet (vidjeti, između ostalog, *Gast i Popp*, gore citirana, stavovi 62-68).

(b) Uskladenost sa članom 6 stav 1

25. Sud ponavlja da razumnost dužine trajanja postupka mora biti procijenjena u svjetlu okolnosti konkretnog predmeta i u odnosu na sljedeće kriterijume: složenost predmeta, ponašanje podnosioca predstavke i relevantnih organa, kao i od kakvog je značaja predmet spora za podnosioca predstavke (vidjeti *Frydlender protiv Francuske* [VV], br. 30979/96, stav 43, ECHR 2000-VII).

26. Vraćajući se na konkretan predmet, Sud primjećuje da period koji se uzima u razmatranje počeo 26. marta 2010. godine kada je podnosilac predstavke podnio ustavnu žalbu, a okončan 18. decembra 2014. godine, kada je odluka Ustavnog suda uručena njegovom punomoćniku. Stoga, period koji se razmatra je trajao četiri godine, osam mjeseci i dvadeset dva dana.

27. Kada je u pitanju složenost predmeta, Sud može da prihvati da je predmet podnosioca predstavke bio na neki način složen sa stanovišta iznijetih pritužbi (vidjeti stav 6 gore). Ipak, Sud ne smatra da su ova pitanja bila izuzetno složena, ili da je uticaj presude Ustavnog suda prevazilazio okvir pojedinačne predstavke (suprotno *Von Maltzan i drugi protiv Njemačke* (odl.) [VV], br. 71916/01 i 2 druge, stavovi 131 i 133-134, ECHR 2005-V), da bi opravdao prekomjernu dužinu trajanja postupka pred tim sudom, tim prije uzevši u obzir da je redovnim sudovima trebalo manje od tri godine i mjesec dana da sprovedu na tri nivoa nadležnosti čitav postupak koji je uključivao sedamnaest optuženih (vidjeti stav 5 gore).

28. Kada je u pitanju ponašanje relevantnih nadležnih organa, Sud primjećuje da je Ustavni sud preduzeo samo jednu procesnu aktivnost, odnosno pribavio spise predmeta od relevantnog redovnog suda (vidjeti stav 22 gore). Vlada nije sporila da je održano javno saslušanje, da je bilo potrebno pribaviti nalaze vještaka ili izjašnjenja od različitih organa ili trećih strana, ili da se preduzmu drugi proceduralni koraci, niti je sporila da je održano nekoliko vijećanja.

29. Sud u obzir uzima argumente koje je iznijela Vlada (vidjeti stav 22 gore). Ipak, smatra da isti ne mogu dovoljno objasniti odlaganje konkretnog postupka. Konkretno, ustavne izmjene na koje je Vlada ukazala se ne odnose na pitanja koja je podnosilac predstavke pokrenuo u ustavnoj žalbi, već na izbor, imenovanje i razrješenje sudija i predsjednika Ustavnog suda (vidjeti stav 11 gore). Dodatno, daljim zakonodavnim izmjenama je izričito predviđeno da su sudije koje su tada bile na funkciji trebale da nastave sa radom do izbora novih sudija (vidjeti stav 12 gore), čime bi se obezbijedilo kontinuirano funkcionisanje Ustavnog suda. Štaviše, ove izmjene su stupile

na snagu 10. oktobra 2013. godine do kada je ustavna žalba podnosioca predstavke već bila u radu više od tri godine i šest mjeseci. Takođe, predmet podnosioca predstavke je dodijeljen u rad drugom sudiji u avgustu 2013. godine najranije, do kog vremena je već bio u radu tri godine i četiri mjeseca.

30. U odnosu na ponašanje podnosioca predstavke, Sud primjećuje da Vlada nije dostavila dokaze da je on, na bilo koji način, doprinio dužini trajanja postupka pred Ustavnim sudom. Sud nema razloga da tvrdi drugačije.

31. Kada je u pitanju značaj predmeta za podnosioca predstavke, predmet se odnosi, *inter alia*, na njegovo pravo na odbranu u krivičnom postupku, i, konačno, njegovu osudu za teško krivično djelo (vidjeti stav 6 gore). Da je Ustavni sud presudio u njegovu korist, poništio bi konačnu odluku donijetu u krivičnom postupku i naredio da se predmet vrati na ponovno odlučivanje (vidjeti stav 10 gore).

32. Sud ponavlja da je više puta utvrđeno da je članom 6 stav 1 nametnuta obaveza Državama Ugovornicama da organizuju svoje pravosudne sisteme na takav način da njihovi sudovi mogu ispuniti svaki od zahtjeva na koje ih obavezuje član 6 stav 1, uključujući obavezu da riješe predmete u razumnom roku. Dok se ova obaveza primjenjuje i na Ustavni sud, ne može biti tumačena na isti način kao kada su u pitanju redovni sudovi (vidjeti *Süßmann protiv Njemačke*, 16. septembar 1996. godine, stav 56 *in limine*, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV). Iako Sud prihvata da je zbog svoje uloge čuvara Ustava koju ima, naročito nužno da Ustavni sud ne uzima u obzir samo hronološki red po kojem predmeti dolaze na listu, već i druga pitanja kao što su priroda predmeta i njegov značaj u političkom i socijalnom smislu, Sud utvrđuje da je period duži od četiri godine i tri mjeseca da donese odluku u predmetu podnosioca predstavke, posebno imajući u vidu značaj koji je predmet imao za podnosioca predstavke, bio prekomjeran i da nije ispunio zahtjev „razumnog roka“ (vidjeti, *mutatis mutandis*, *Oršuš i drugi protiv Hrvatske* [VV], br. 15766/03, stav 108-10, 16. mart 2010. godine, gdje je postupak u vezi obrazovanja Romske djece pred Ustavnim sudom trajao četiri godine i jedan mjesec; vidjeti takođe *Nikolac protiv Hrvatske*, br. 17117/06, stavovi 17-18, 10. jul 2008. godine; *Butković protiv Hrvatske*, br. 32264/03, stav 27, 24. maj 2007. godine; i *Šikić protiv Hrvatske*, br. 9143/08, stavovi 36-38, 15. jul 2010. godine, gdje je Sud utvrdio povrede zahtjeva razumnog roka predviđenog članom 6 stav 1 Konvencije u predmetima koji su obuhvatali pitanja iz oblasti rada i stanarskog prava; postupci pred Ustavnim sudom u ovim predmetima trajali su otprilike tri godine i četiri mjeseca, tri godine i šest mjeseci i tri godine i devet mjeseci).

33. Shodno tome, bilo je povrede člana 6 stav 1 Konvencije zbog prekomjerne dužine trajanja postupka pre Ustavnim sudom.

II. PRIMJENA ČLANA 41 KONVENCIJE

34. Član 41 Konvencije propisuje:

“Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili Protokola uz nju, a unutrašnje pravo Visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj strani.”

35. Podnosilac predstavke je tražio 6.000,00 eura za naknadu nematerijalne štete i 15.525,00 eura na ime troškova i izdataka pred domaćim sudovima i Sudom.

36. Vlada je osporila zahtjeve kao nerealne i neosnovane.

37. Odlučujući po jednakim osnovama, kako je propisano članom 41 Konvencije, Sud dodjeljuje podnosiocu predstavke 1.500,00 eura na ime pretrpljene nematerijalne štete.

38. Imajući u vidu dokumenta koja ima u posjedu i sudsku praksu, Sud smatra razumnim da dodijeli podnosiocu iznos od 450,00 eura na ime troškova i izdataka pred Sudom, uvećan za bilo koje poreze koji se mogu naplatiti podnosiocu predstavke.

39. Sud smatra da je primjereno da kamatna stopa bude zasnovana na najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke uz dodatak od tri procentna poena.

IZ OVIH RAZLOGA, SUD, JEDNOGLASNO,

1. *Proglašava* pritužbu u vezi dužine trajanja postupka pred Ustavnim sudom prihvatljivom;
2. *Utvrđuje* da je bilo povrede člana 6 stav 1 Konvencije.
3. *Utvrđuje*
 - (a) da tužena država treba da plati podnosiocu predstavke, u roku od tri mjeseca, sljedeće iznose:
 - (i) 1.500,00 eura (hiljadu i pet stotina eura), uvećano za bilo koje poreze koji se mogu naplatiti, na ime nematerijalne štete;
 - (ii) 450,00 eura (četiri stotine i pedeset eura), uvećano za bilo koje poreze koji se mogu naplatiti podnosiocu predstavke, na ime troškova i izdataka;
 - (b) da će se od dana isteka gore navedena tri mjeseca do dana isplate obračunavati obična kamata koja je jednaka najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke uz dodatak od tri procentna poena;

PRESUDA SINIŠTAJ PROTIV CRNE GORE

4. *Odbija* ostatak zahtjeva podnosioca predstavke za pravičnim zadovoljenjem.

Sačinjeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanoj formi, 23. septembra 2021. godine, u skladu sa Pravilom 77 stavovi 2 i 3 Poslovnika Suda.

Martina Keller
Zamjenik registrara

Mārtiņš Mits
Predsjednik